

holott ő nem suttogó vallomásokra született, hanem sokkal többre: öt-
vösmesternek, gemmák őrzőjének, a
szépség, jóság etikai hangsúlyú ének-
mondójának, a mulandóságon, élet-
halál változatán, emberi sorsokon
tűnődőnek, a *vanitatum vanitas* meg-
testesült életpéldáinak klasszikus
rimbeszedőjének. Minden verse érde-
kel, még a leggyöngébb is, mert többi,
értékesebb darabjait világitja meg s
egy darab életet jelent, ha talán
kiégett meteorja volna is az ihletnek.
Nem volt vita tárgya soha, s szó-
beszédre sohasem ingerelte környezé-
tét. Ez elvonatkozttatta a kortól, de
bizonyos tekintetben gazdaggá is
tette líráját. Őt nem zavarták soha
tekintetek, nem kellett magát iga-
zolni, alkalmi poléma nincs művé-
ben egy fikarcnyi sem. *Csak művés-
szet ez.* Legjobb verseiben — van
belőlük néhány tucatra való — a
magány tisztaságáért, az ihlet zavar-
talanságáért küzdő s a társadalom-
mal szemben minden kötelességét el-
végzett szabadhajdú költőtípus egyik
legeredtibbe mondja el itt vallo-
másait kortársainak, s olyan távoli
idők széplelkeinek, akikhez napjaink
költői közül csak nagyon kevésnek
szava ér el.

Vajthó László.

**György Lajos: A magyar anekdóta
története és egyetemes kapcsolatai.
Kétszázötven vándoranekdóta. Az anek-
dóta forrásai.** «Studium» kiadás.

Bírálatokban, tanulmányokban,
irodalomtörténeti kézikönyvekben
gyakran talál az ember egy-egy oda-
vetett megjegyzést: «anekdotikus öt-
letre építi meséjét» ez vagy az a
szerző, vagy — «előadásában az ado-
mázgatás hangja érvényesül». Ha
valaki összegyűjtené azokat az írót-
kat, akiről ilyenfajta megjegyzése-
ket tettek, kiderülne, hogy szépró-
zánk jelentékeny része közvetlen kap-
csolatban áll az adomával. Irodalom-
történetíróink és bírálóink eddig az

ilyenfajta megjegyzéseken túl nem
sokat törődtek az adoma szerepével
a magyar irodalomban. Az érdeklődés
megvolt, de inkább csak az írók és a
közönség részéről. *Jókai* akadémiai
székfoglalójában a magyar adomáról
beszélt és egész életén végigvonul az
adomagyűjtés és felhasználása az iro-
dalomban. Utána különösen *Tóth
Béla* és *Mikszáth* álltak közeli kap-
csolatban az adomával, ha szerepük
e szempontból nem is olyan nagy
már, mint *Jókaié*. Megosztottak örök-
ségén. *Tóth Béla* gyűjtötte, *Mikszáth*
feldolgozta a magyar adomakincset.

Íróink és a közönség érdeklődésé-
ben volt sok buzgóság és szeretet, de
volt sok dilettantizmus is. Tudomá-
nyos módszerességgel, magasabb
szempontok érvényesítésével *György
Lajos* nyult először ehhez a kérdéshez
Magyarországon. Maga is tisztában
volt vállalkozásának jelentőségével.
Hosszú évek munkáját, rengeteg rész-
lettanulmányt foglal magában ez a
könyv. Nem elégedett meg azzal,
hogy a magyar irodalomban lappangó
adomai vonatkozásokat gyűjtötte
össze, hanem átkutatta az adoma tör-
ténétét a nyugati nagy népeknél is.
Ilyen irányú kutatásait könyvének
első fejezete foglalja magában. Ter-
mészetesen ezen a téren nem törek-
szik eredeti eredményekre, csak ösz-
szefoglalja a külföldi kutatók ilyen-
irányú munkásságát. A nagy anyag
biztos tudása lehetővé teszi, hogy
György Lajos jó kalauz legyen ebben
a rengetegben. Biztos szemmel látja
meg a fontosat és emeli ki a fejlődés-
történet szempontjából jelentékeny
adomagyűjteményeket. E munka fo-
lyamán végigmegyünk egész Euró-
pán. A klasszikus apoftegmán kezdi,
folytatja a középkori prédikációk
adomai elemein. Sorra kerülnek az
olasz renaissance facetiái (*Poggio*), a
német schwankok, a francia fabliau-k.
Ezekből a rétegekből tevődik össze
a mai anekdóta.

Az adoma európai vándorútjának rajzában inkább a jószemű megfigyelő, a lényegeset biztos kézzel kiválasztó bíráló értelem, a széles látókörű, az anyaggal biztosan rendelkező tudós szerepel, a magyar adoma történetének leírásában elért eredményeit azonban csak irodalomtörténetünk első úttörőinek munkásságával hasonlítjuk össze. Az csak természetes, hogy ezen az új, eddig felkutatlan területen lépten-nyomon új eredményeket ér el. Az eredetiség itt nem is olyan nagy érdem, mert egyenlő értékű e friss terület feltalálásának érdemével. Az ellenben György egyéni érdeme, hogy az úttörő lelkesedése, szorgalma személyében a XX. századi tudós lelkiismeretességével, tárgyanyagismeretével és óvatosságával egyesül. György Lajos munkásságának eredményein a további kutatás aligha változtat lényegesebben. Esetleg egy-két részletet még tisztáznak majd, néhol hozzátésznek, másutt elvesznek, de az alapépitmény marad olyanoknak, amint azt a szerző ebben a könyvében megépítette.

György Lajos irodalmunk egyik olyan rétegének történetét írta meg, amely eddig úgyszólván csak jegyzetekben, «Még meg lehet említeni»-féle hangon előadott részletekben szerepelt. A feladat nemcsak az volt, hogy az ilyen helyeken eldugott műveket össze kellett szedni és átkutatni, hanem a már ismert műveket újabbakkal kiegészíteni és mindennek jelentőségét, a történeti fejlődésben elfoglalt helyét ki kellett jelölni. Nem is az a legfontosabb ebben a munkában, hogy új adatokat hoz elő, hanem az, hogy a már ismert írók és művek egész új fényt kapnak. (Jókai, Kónyi stb.)

A könyv harmadik része 250 magyar adoma forrása és előfordulási helyei. Aki szépprózánk meseanyagának történetével foglalkozik, nem

kerülheti el György Lajos könyvét: ez az összeállítás nélkülözhetetlenné teszi. Végül a különböző adomagyűjteményeket foglalja össze.

Fábián István.

Majthényi György két új gyermekregénye.

A karácsonyi könyvpiacra *Majthényi György* két könyvet is írt a gyermekvilágszámára. Az egyik: *Ali Basa meg a kacska a Balatonon*, folytatása annak a sorozatnak, amely a gyermekirodalom páratlanul népszerű kalandorainak, a Mackó Mukinak, a Tányértalpú Barnabásnak meg a Csilicsali Csalavári Csalavérnek a nyomdokaiba lépett. A friss, fordulatossal, humorral és izgalommal fűszerezett történet pompás magyarsággal szól az apró olvasókhöz és bizonyára sikerben se fog elmaradni elődeitől.

A másik könyv már magasabb korosztály számára íródott ifjúsági regény. A címe: *Matyi itt marad*, és a mostanában rablómadárnak rágalmazott gólya a cselekményben, megfigyelésekben gazdag történetnek a hőse. Az ismert író mesemondó képessége, meglevenítő ereje annyi szépséget és finomságot visz ebbe a történetbe, hogy ezzel nemcsak ifjú olvasóit becsüli meg, hanem könyvének is a napi sikereken felülálló maradandó értéket biztosít.

Mindkét könyv ízléses és finom kiállításban Singer és Wolfner kiadásában jelent meg. (P. F.)

Goethe: A bűnrészesek. *Verses vigjáték három felvonásban. Fordította Bardócz Árpád. Santhó Miklós rajzaival. Budapest, 1934. A Magyar Goethe Társaság kiadása.*

Goethe fiatalkori vigjátékai közül való, az alig húsz esztendősköltő lipcsei idejéből. Zsengéire visszagondolva, talán éppen ez vonz legkevésbé, meglehetősen visszataszító